

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA

UTSJOEN KALASTUSMATKAILU

Utsjoen lähihistoria, nykyhetki ja tulevaisuus

TEKIJÄ/T: Sonja Parviainen

Koulutusala Matkailu-, ravitsemis- ja talousala			
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Matkailu- ja ravitsemisalalan tutkinto-ohjelma			
Työn tekijä(t) Sonja Parviainen			
Työn nimi Kalastusmatkailu Utsjoella			
Päiväys	16.3.2020	Sivumäärä/Liitteet	30/1
Ohjaaja(t) Anne-Mari Heikkinen			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Utsjoen kunta ja elinkeinotoimi			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Kalastusmatkailu on Suomessa erittäin suosittu matkailun muoto ja erityisesti Tenjoelle kalastusmatkailijoita matkustaa useita vuosittain. Viime vuosina Utsjoen alueen kalastusmatkailu on kokenut suuria muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet alueen matkailuun todella vahvasti.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa tutkimus koskien Utsjoen kalastusmatkailun lähihistoriaa, nykyhetkeä ja tulevaisuutta sekä alueen matkailun kehittämistä. Tavoitteena oli kerätä tietoa mahdollisimman kattavasti alueen matkailun tilanteesta, ja kehityskohteista ja kuinka kalastussääntömuutos on vaikuttanut alueen matkailuun. Opinnäytetyö toteutettiin toimeksiantona Utsjoen kunnalle ja elinkeinotoimelle.</p> <p>Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta osasta ja tutkimusosasta. Teoreettinen osuus käsittelee matkailun ja kalastusmatkailun sekä lainsäädännön merkitystä ja käsitteitä. Työn tutkimuksellinen osuus käsittelee tutkimuksen suunnittelua, suorittamista, analysointia sekä lopputuloksia. Työn empiirisen osan muodostaa kvalitatiivinen tutkimus, joka toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna. Pääteemoina tutkimuksessa olivat matkailun merkitys, kalastussääntömuutoksen aiheuttamat mietteet ja ajatukset, tulevaisuuden näkymät sekä kehittämisenäkökulma.</p> <p>Opinnäytetyön päätavoite oli selvittää alueen matkailun tulevaisuutta kehittämisenäkökulmasta ja tutkia, miten kalastussääntömuutos vaikutti alueen matkailun tilaan. Tutkimuksen mukaan Utsjoen alueen kalastusmatkailu on muuttunut kalastussääntömuutosten takia suuresti. Matkailijamäärät ovat tippuneet todella merkittävästi kesäaikaan, mutta alueella on lähdetty kehittämään ympärivuotista matkailua eteenpäin. Tutkimuksesta selvisi myös, että uudenlaisia ideoita matkailun kehittämiseen etsitään jatkuvasti, jotta alueen matkailu piristyisi tulevaisuudessa. Tulevaisuudessa aihetta voisi tutkia uudella samankaltaisella tai kattavampana kokonaisuutena.</p>			
Avainsanat kalastusmatkailu, utsjoen matkailu, matkailun kehittäminen			

Field of Study Tourism, Catering and Domestic Services			
Degree Programme Degree Programme in Hospitality Management			
Author(s) Sonja Parviainen			
Title of Thesis Fishing tourism in Utsjoki region			
Date	16.3.2020	Pages/Appendices	30/1
Supervisor(s) Anne-Mari Heikkinen			
Client Organisation /Partners City of Utsjoki			
<p>Abstract</p> <p>Fishing tourism is very important part of finnish tourism. Especially in Utsjoki region, fishing tourists are a huge part of region's tourism. In the last couple of years, fishing tourism has changed a lot in the area and those changes have affected tourism in the area greatly.</p> <p>The reason for this thesis is to examine fishing tourism and it's affects in Utsjoki region. The investigation is about the recent history, present day and future of area's tourism and how it can be improved. Mission was to collect as much information as possible about tourism in the area and fishing tourism and come up with ways to improve Utsjoki region's tourism in the future. Investigation focused especially on how the new change of fishing law has affected area's tourism and customers.</p> <p>Thesis is divided into theoretical and investigational parts. The theoretical part is about tourism and fishing tourism, and about the meaning of fishing law in Finland. Investigational part is about planning, execution and analysis of the investigation and final results of the investigation. The main themes were meaning of tourism in the area, the new law about fishing in Tenojoki, outlook of the future and improvement visions in the area.</p> <p>The main goal was to study the area's future in tourism and how it can be improved, and also investigate how the new law affected area and it's tourism in general. The goal was reached and the investigation was a success. The investigation shows how radically the tourism has changed for the worse in only a few years. But because of the big changes, entrepreneurs have started working with some new ideas and ways to increase the tourism in the area. In the future, the investigation could be done again either in similar or different way. Topic is current and important to study.</p>			
Keywords fishing tourism, tourism in utsjoki region, tourism improvement			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY	6
3	MATKAILU, TURISTI JA MATKAILIJA	7
3.1	Matkailu	7
3.2	Turisti ja matkailija	8
4	KALASTUSMATKAILU	10
4.1	Kalastusmatkailun lähihistoria Utsjoella	10
4.2	Lainsäädäntö	11
4.2.1	Kalastussääntömuutokset Utsjoella.....	12
4.3	Kalastusmatkailu nyt Utsjoella.....	14
5	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	15
5.1	Puolistrukturoitu haastattelu	15
5.2	Tutkimusprosessi ja aineiston kerääminen	15
5.3	Aineiston käsittely	16
5.4	Aineiston analysointi	16
5.5	Tutkimuksen luotettavuus	17
6	TUTKIMUSTULOKSET	18
6.1	Matkailun merkitys	18
6.2	Kalastussääntömuutos.....	18
6.3	Tulevaisuudennäkymät Utsjoen matkailussa	20
6.4	Kehittämisenäkökulma	21
7	KEHITYSEHDOTUKSET	24
8	OMA POHDINTA	26
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	28
	LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET	29

1 JOHDANTO

Olen itse matkustanut perheeni mukana Utsjoella jo kapaloikäisestä saakka, joka kesä vaihtelevasti viikon, kahden tai jopa kolmen viikon reissuja. Utsjoesta ja sen läpi virtaavasta Tenojoesta on tullut sie- lunmaisemani ja toinen kotini. Muistan siis hyvin Utsjoen kirkonkylän jokapäiväisen vilskeen, kun matkaili- joita tuli ja meni. Utsjoki kiehtoi huippuvuosina, ja kiehtoo varmasti edelleen, niin uusia kuin kokeneitakin kalastajia puoleensa. Viimeiseen kymmeneen vuoteen Utsjoelle mahtuu niin huippuja kuin laskujakin. Tenojoen taika ei kuitenkaan häviä mihinkään, sillä matkakohteena se edelleen houkuttelee asiakkaita, joskin eri motiiveilla kuin aikaisemmin.

Päästyäni opiskelemaan restonomiksi, tiesin tarkalleen mistä aiheesta tekisin opinnäytetyöni, ja tässä se nyt on. Utsjoen matkailu on nyt murroksessa ja uskon sen uudistumiseen täysin. Matkailun uudistaminen tulee toteuttaa suuressa mittakaavassa, jos tulosten halutaan olevan kokonaisvaltaisia. Tässä opinnäyte- työssäni keskityin myös tähän näkökulmaan, sillä alueen matkailua tulee kehittää valtavalla voimalla päästäkseen tavoitteeseen.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Utsjoen kalastusmatkailun tilannetta ja tuottaa sopivia kehi- tysehdotuksia yritysten jatkossa hyödynnettäviksi. Tutkimus ajoittuu kesälle 2019, jonka lähtökohtana on selvittää haastateltavien mielipiteitä ja yleistä mielipidekantaa asiaan liittyen. Utsjoen alueen kalastusmat- kailu on kokenut suuria muutoksia vuoden 2017 kalastussääntömuutoksen jälkeen, jonka vuoksi matkailu alueella on muuttunut suuresti. Toimeksiantajana opinnäytetyössäni on Utsjoen kunta ja elinkeinotoimi, joka huolehtii Utsjoen alueen elinkeinotoimen säilymisestä, sen kehittämisestä sekä säätelystä.

Ensimmäisenä pureudutaan matkailuun ja kalastusmatkailuun, jonka pohjalta on perusteltua lähteä pohti- maan Utsjoen kalastusmatkailua ja sen tilaa juuri nyt. Tutkimusmenetelmänä käytin haastatteluja ja opin- näytetyön teoria on kerätty erilaisista aiheeseen ja alaan liittyvistä lähteistä. Tutkimustuloksiin paneudu- taan teoriaosuuden jälkeen ja lopuksi olen koonnut vielä kehitysehdotuksia Utsjoen matkailuun sekä li- sännyt mukaan myös omaa pohdintaa.

2 TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY

Toimeksiantajani on Utsjoen kunta ja elinkeinotoimi, jonka tehtävänä on säädellä ja kehittää alueen elinkeinotoimea ja sen tulevaisuutta. Utsjoki on Suomen pohjoisin kunta, jonka muodostavat kolme läheistä kylää, Nuorgam, Utsjoki sekä Karigasniemi. Nämä kylät sijaitsevat Tenojoen varrella, joka on ollut suosittu kalastusmatkailukohde jo vuosikymmenien ajan. Tenojoen rannoilla tosin on asuttu jo tuhansien vuosien ajan. (Utsjoen kunta s.a.)

Utsjoen kunta on uudistanut ilmettään ja markkinointiaan viimeisten kahden vuoden aikana, markkinoinnissa hyödynnetään ennennäkemättömän kaunista luontoa ja sen ympärille kasvavaa matkailua rauhoittumisen ja rentoutumisen merkeissä. Kahdeksan vuoden ajan kuntana tunnettu Utsjoki tarjoaa useita eri aktiviteetteja ja majoitusmuotoja matkailijoille. Matkailun edistämiseen on perustettu Explore Utsjoki -sivusto, jonka tavoitteena on kehittää ja markkinoida Pohjois-Lapin matkailua niin kotimaisille kuin ulkomaisillekin asiakkaille. (Utsjoen kunta s.a.)

Tavoitteena on tarjota matkailijoille muutakin aktiviteettia kalastuksen lisäksi, jotta matkailun kenttä monipuolistuisi ja kehittyisi nykyaikaisempaan suuntaan jatkuvasti. Tenon lohenkalastus on toiminut jo vuosikymmenien ajan päätoimisena matkailutoimena, jonka rinnalle on nyt alettu kehittää erilaisia aktiviteetteja rentoutuminen ja rauhoittuminen mielessä pitäen. Alueelle on tullut enemmän esimerkiksi revontulimatkailua, harrasteita ja saamen kulttuuriin liittyvää kokemustarjontaa. Näiden kaikkien yhteistyöllä Utsjoen kunnasta muodostuu vähitellen matkailun edelläkävijä, joka on täysin ainutlaatuinen matkakohde, vaikkei kalastuksesta ymmärtäisikään.

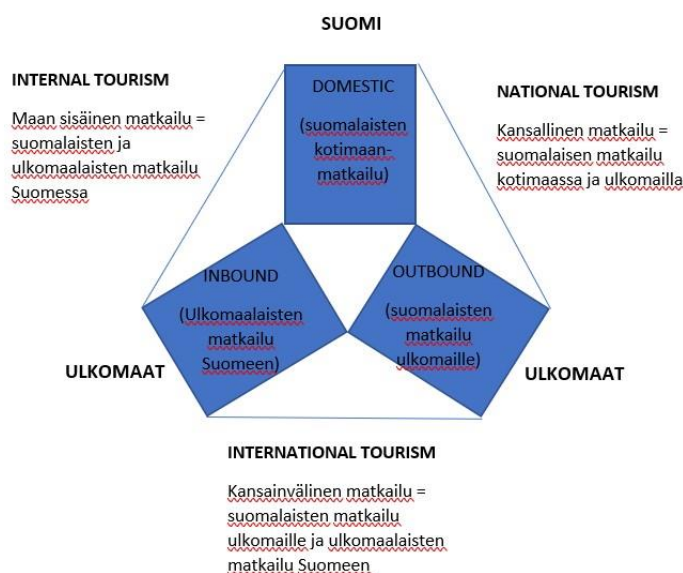
3 MATKAILU, TURISTI JA MATKAILIJA

3.1 Matkailu

”Matkailu (tourism) on matkustamista, jossa ihmiset matkustavat normaalin elinpiirinsä ulkopuolella olevaan paikkaan ja oleskelevat siellä yhtäjaksoisesti korkeintaan yhden vuoden ajan vapaa-ajan vieton, työmatkan tai muun syyn takia.” (UNWTO 2012.)

Tilastokeskuksen määritelmä matkailusta kertoo yksinkertaisuudessaan, mitä matkailu oikein on. Matkailua harjoitetaan ympäri maailmaa, useilla eri tavoin, kuten myös Suomessa. Suomen matkailualaa kehitetään ja edistää Visit Finland, jonka tavoitteena on viedä suomalaista luontoa ja elintapaa maailmalle matkailun muodossa. Visit Finlandin missiona on kehittää ja auttaa suomalaisia matkailualan yrityksiä, sekä markkinoida Suomea matkakohteena. Visit Finlandin missio on saada Suomesta Pohjoismaiden houkuttelevin matkailumaa vuoteen 2025 mennessä. (Visit Finland s.a.)

Utsjoen ja Pohjois-Lapin matkailu poikkeaa jokseenkin aika paljon esimerkiksi Keski-Suomen matkailusta, sillä luonto ja ympäristö ovat aivan erilaisia. Lappi on varmastikin Suomen houkuttelevin ja myynnillisesti suurin matkailualue, jota kuitenkin tulisi kehittää jatkuvasti, jotta se säilyisi niin vetovoimaisena. Lapin matkailu on sekä suomalaisten kotimaanmatkailua (domestic) että kansainvälistä matkailua (international), ja se saavuttaa useita asiakassegmenttejä monipuolisuudellaan. Utsjoen matkailu on aiemmin keskittynyt lähinnä kesäkaudelle, jolloin Tenosjoella kalastaminen on se syy, miksi sinne on matkustettu. Kuitenkin tavoitteena on kasvattaa ympärivuotista matkailua myös Utsjoen alueelle, jossa puitteet ja luonto ovat omiaan myös talven matkailuun.

KAAVIO 1. Matkailun maantieteellinen jaottelu. (Verhelä 2014, 19 mukaan UNWTO, muokattu).

Matkailu itsessään on todella monipuolista, joten se mahdollistaa esimerkiksi uutta harrastustoimintaa ja ohjelmopalvelutoimintaa. Utsjoen alueelle on nyt muutamien viime vuosien aikana perustettu matkaili-

joille mahdollisuuksia harrastaa ja kokea myös muuta kuin lohenkalastusta, vaikka se elämys on jo itsessään. Utsjoella on lähdetty panostamaan monipuolisiin harrasteisiin, kuten fatbike-reissuihin tunturissa, frisbeegolffiin ja sup-lautailuun. Nämä ja paljon muita aktiviteetteja on varmasti matkailijoiden mieleen ja on näin ollen fiksua liiketoimintaa.

3.2 Turisti ja matkailija

”Matkailijalla (tourist, overnight visitor) tarkoitetaan yöpyvää matkailijaa, joka viettää vähintään yhden yön matkan kohteessa joko maksullisessa tai maksuttomassa majoituksessa. Kansainvälinen matkailija on matkailija, joka viettää ainakin yhden yön matkan kohteena olevassa maassa. Kotimaanmatkailija on matkailija, joka viettää ainakin yhden yön matkan kohteena olevassa paikassa. Matkailija, joka ei yövy yhtään kertaan matkansa aikana on päivämattkailija (päiväkävijä).” (UNWTO, 2012.)

KAAVIO 2. Matkustajien jaottelu. (Verhelä 2014, 24 mukaan UNWTO, muokattu).

Usein matkailijalla tarkoitetaan siis henkilöä, joka paneutuu kokemaansa ja haluaa oppia ja nähdä erilaisia kohteita ja tutustua kohteiden ihmisiin ja kulttuuriin. Turisti-ilmauksella usein on kovin negatiivinen sävy, jota korostetaan erityisesti massaturismikohteissa. Turisti on monesti ajateltu olevan henkilö, joka haluaa nähdä matkakohteesta vain sen, mikä on helpoiten nähtävissä, eikä niinkään perehtyä esimerkiksi alueen historiaan ja kulttuuriin. “Please be a traveler, not a tourist. Try new things, meet new people, and look beyond what’s right in front of you. Those are the keys to understanding this amazing world we live in.” (Andrew Zimmer)

On sanomattakin selvää, että matkailijat tekevät matkakohteen. Matkailualalla erityisesti hyvin palvellut asiakkaat tuottavat eniten, sillä he ovat tyytyväisiä saamaansa palveluun ja näin ollen haluavat käyttää enemmän varoja kohteessa. Matkailija matkustaa kohteeseen omasta halustaan, joten on tärkeää säilyttää asiakkaan hyvä mielentila ja saada hänet tulemaan kohteeseen uudestaan. Lappiin matkustaneet matkailijat tulevat usein uudestaan hakemaan hienoja ja valloittavia elämyksiä, joten Lapin vetovoimaa on pidettävä yllä jatkuvilla kehitystoimilla.

4 KALASTUSMATKAILU

Kalastukseen keskittyvästä matkailusta puhutaan usein kalastusmatkailuna. Suomessa kalastusmatkailun tilanne on tällä hetkellä hyvä, ja sitä kannatetaan monipuolisesti erilaisissa kalastusympäristöissä. ”Suomalaiset vesistöt ja luonto tarjoavat erinomaisen mahdollisuuden kalastusmatkailuun. Luonnon hyödyntämisen tulee kuitenkin olla tasapainossa tuoton kanssa.” (Louhi 2018.)

Kalastusmatkailun toimintaympäristöt vaihtelevat, samoin kuin pyyntimenetelmätkin vaihtelevat haluttujen saaliskalojen mukaisesti järvi-, joki- ja merikalastuksessa. Myös tunturipurojen ja suvantojen kalastuksessa on omia erityispiirteitään. (Verhelä ja Lackman, 2003 105.)

Kalastusmatkailun tulee olla luontoa kunnioittavaa ja vastuullista, jotta se ei vahingoita luonnon omaa kiertokulkua ja järjestelmää. On siis erittäin tärkeää, että kalastaja huolehtii esimerkiksi omien kalastusvälineidensä puhtaudesta ja siisteydestä, jotta haitalliset bakteerikannat eivät pääse levittytymään vesistöistä toiseen huolimattomuuden vuoksi. Kalakannat voivat kärsiä liiallisesta kalastamisesta, ja sitä tuleekin tarkkailla jatkuvasti, jotta kalakanta ei kuihtuisi ja jotta se pysyisi mahdollisimman elinvoimaisena.

”1990-luvun alun parhaana lohivuonna, samoin kuin 2000-luvun alussa Tenolla kalasti 10 000 harrastajaa. Viime vuosina kalastajamäärä on vakiintunut noin 8 000 aikuis- ja 1 000 nuorisokalastajaan.” (Länsman, Kuusela ja Niemelä 2017, 10.)

Kalastusmatkailua harjoitetaan ympäri Suomea, mutta eniten sillä on painoarvoa nimenomaan esimerkiksi Tenojoella ja Torniojoella. Nämä kaksi suurempaa lohijokea ovat tunnettuja kalastuskohteita Suomen Lapissa. Kalastusmatkailu on varsinkin näiden kahden joen alueella todella yleistä.

4.1 Kalastusmatkailun lähihistoria Utsjoella

Kalastusmatkailu on tuonut matkailijoita Utsjoelle jo vuosikymmenien ajan, jossa Tenojoki tunnettuna lohijokena on houkuttellut kalastajia kokeilemaan onneaan Tenonlohen narraamisessa. Tenojoki on Suomen ja Norjan välinen rajajoki, joka virtaa 152 kilometrin verran aina Nuorgamiin saakka. Rajajoen ilmasto on leudompi Golf-virran ansiosta ja se antaa suotuisat olosuhteet lohenkalastukselle. Tärkein luonnonvara Utsjoen alueella on Tenojokeen Jäämerestä nouseva lohi. Lohennousu on rakentanut perustan elinkeinolle ja kalastusmatkailulle Utsjoen alueella. (Museovirasto 2009.)

Muutamia vuosikymmeniä sitten Utsjoelle matkustivat kalastamaan lähinnä pelkästään isojen yritysten johtohenkilöt, eikä tuolloin perheittäin matkustavia kalastajia paljoakaan näkynyt. Tenojoki tunnettiin varsin hyvin erityisenä kalastuskohteena ja vähitellen jokivarteen alkoi rakentua useita majoitusmahdollisuuksia. Aina 1970-luvulta 2010-luvulle saakka markkinointia ei juurikaan tarvinnut tehdä, sillä ihmiset löysivät majoituksen Tenojoen varrelta hyvin ja matkustivat aina uudestaan kalastamaan tuota kuuluisaa lohta.

News of the great salmon spread quickly around Finland and figures from the 1970's show that already the Deatnu was becoming a serious destination for Finnish sports fishers. (Burgess, 1996.) Burgess (1996) kirjoittaa, kuinka uutiset mahtavasta lohesta levisivät nopeasti ympäri Suomen ja kaaviot 1970-luvulta näyttävät, kuinka Tenojosta oli tulossa varteenotettava kohde suomalaisille kalastusmatkaajille. Tämä osoittaa, kuinka alueen kalastusmatkailu on lähtenyt kehittymään jo useita vuosikymmeniä sitten ja kuinka tieto Tenojoen mahtavasta lohesta on kiirinyt läpi pitäjien.

Kuitenkin 2000-luvun alussa kalastusmatkat perheen kanssa alkoivat yleistyä, ja vähitellen suurten yritysten palkintomatkat vaihtuivat perheiden ja pariskuntien, sekä kaveriporukoiden kalastusreissuiksi. Utsjoki kehittyi ja matkailijoita riitti erityisesti vuosina 2005-2016, jolloin kirkonkylällä oli jatkuvaa vilskettä kesäisin, kun kalastusmatkailijoita oli jokainen majoituspaikka pullollaan. Matkailu kukoisti alueella ja paikalliset yrittäjät tekivät suuria investointeja ja rakensivat lisää majoituskapasiteettia, jotta mahdollisimman moni innokas kalastaja pääsisi kokemaan Tenojoen ihmeellisyyden.

Tenojoen vetovoima oli aiemmin mainittuina vuosina uskomaton. Yritykset ja matkailijat saivat todella paljon irti alueen hyvinvoivasta turismista, jota pidettiin yllä jatkuvien kehityskohteiden sekä onnistuneiden asiakaskokemusten avulla. Tenojoki alkoi nostaa päätään entistä enemmän myös muiden kuin kalastusmatkailijoiden keskuudessa, mutta kiehtoi jopa aiempia vuosia enemmän myös matkailijoita, jotka halusivat sekä kalastuksen kokemuksen että jotain muuta.

Utsjoen kasvutarina on huikea esimerkki toimivasta matkakohteesta, jonka peruseriaatteisiin kuuluu vahvasti luonto ja etenkin sen kunnioittaminen. Tenojoki on houkutteleva matkakohde, jossa tuntemattomastakin kalastajasta tai matkaajasta tulee tuttu ja kelloa ei tunneta. Mielestäni on erittäin tärkeää, että Utsjoella säilyy aiempien vuosien kiireettömyys ja vieraanvaraisuus. Näiden avulla alueen matkailun vetovoima säilyy hyvin.

4.2 Lainsäädäntö

”Jokaisella kalastonhoitomaksun suorittaneella sekä jokaisella alle 18-vuotiaalla ja 65 vuotta täyttäneellä on oikeus harjoittaa viehekalastusta yhdellä vavalla ja vieheellä koko maassa, ei kuitenkaan vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueilla eikä kohteissa, joissa kalastus on kielletty muun säännöksen nojalla.” (Maa- ja metsätalousministeriö s.a.)

”Kalastonhoitomaksu tulee maksaa, jos on iältään 18–64-vuotias ja kalastaa vieheellä tai pyydyksillä tai ravustaa. Kalastonhoitomaksu oikeuttaa yhdellä vieheellä kalastamiseen lähes koko maassa, toisinaan kalastaja tarvitsee lisäksi vesialueen omistajan luvan. Kalastonhoitomaksuilla hoidetaan kalavesiä ja kalakantoja sekä valvotaan kalastusta ja neuvotaan kalastajia.” (Metsähallitus s.a.)

Kalastaminen on luvanvaraista toimintaa, mikäli sitä harjoitetaan muutoin kuin ongella, pilkillä tai silakkalitkalla. Kalastonhoitomaksu on oltava maksettu, kun kalastaminen aloitetaan, myös vesialueelle mahdolliset pakolliset kalastusluvut tulee olla kunnossa. Tenojoella kalastonhoitomaksun lisäksi kalastaja tarvitsee erillisen kalastusluvan kalastaakseen. (Metsähallitus s.a.)

Kalastusmatkailussa on siis otettava huomioon myös kalastuslait sekä niiden luvanmyynti. Utsjoen alueella kalastuslupan pystyi ostamaan Tenojoelle kirkonkylältä luvanmyyntipisteestä, mutta vuoden 2017 kalastussääntömuutos siirsi luvanmyynnin pääsääntöisesti ennakkomyyniksi nettiin, osoitteeseen Eräluvut.fi. Majoituspalveluiden sekä matkailualan muun lainsäädännön lisäksi on hyvä huomioida myös mahdolliset kalastusluvut sekä niihin kohdistuvat muutokset. Matkailupalveluyrittäjän on siis oltava tietoinen erilaisista sääntö- ja lupamuutoksista, sillä ne vaikuttavat suuresti myös yrityksen matkailutoimintaan.

4.2.1 Kalastussääntömuutokset Utsjoella

Kalastussääntöihin tuli merkittäviä muutoksia, kun kalastussääntömuutos astui voimaan kalastuskaudelle 2017. Kalastussääntömuutokset pohjautuvat Tenon lohikantatilanteeseen ja sen ylläpitoon.

Kalastussääntömuutos on Suomen ja Norjan välinen sopimus, sillä kyseessä on maiden välinen rajajoki. Sopimus kattaa Tenojoen, Inarinjoen ja Skietshamjoen alueilla, joissa rajajokiosuus kulkee. Sopimuksen tarkoituksena on turvata kalakantojen moninaisuus sekä lohennousualueiden kestävä käyttö.

”Suomessa kalastusluvan ostamiseen oikeutetut jaetaan seuraaviin ryhmiin:

- Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuva kalastuslain (379/2015) 4 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettu kalastusoikeuden haltija;
- muualla kuin Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuva kalastuslain 4 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettu kalastusoikeuden haltija;
- Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuva henkilö;
- muualla kuin Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuva henkilö, joka ei ole kalastuslain 4 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettu kalastusoikeuden haltija.”

(Tenojoen vesistön kalastussääntö 2016, 1.)

Erityisesti sopimus muutti lupakäytäntöjä sekä hintoja. Lupien määrää rajoitettiin, ja rajajoki jaettiin useaan lohkoon, joiden perusteella lupien hinnat määräytyvät. Muutokset muuttivat esimerkiksi lupamyynnin ennakoontehtäväksi netissä, joten ennen uudistusta luvan pystyi ostamaan paikan päältä, mutta uudistuksen jälkeen luvat tulee ostaa ennakkoon. Luvat Tenojoella kalastamiseen jaotellaan seuraavalla tavalla: (Tenojoen vesistön kalastussääntö 2016, 2.)

- Yleinen paikkakuntalaislupa
- Paikkakuntalaisen vapakalastuslupa
- Venekalastuslupa
- Rantakalastuslupa

Yleinen paikkakuntalaislupa sekä paikkakuntalaisen vapakalastuslupa ovat nimiensä mukaisesti vain paikkakuntalaisille kalastajille. Vene- ja rantakalastusluvut on tarkoitettu kalastusmatkailijoille. Yhteensä lupia

jaetaan 11 000 kappaletta, joista puolet myydään Norjassa ja puolet Suomessa. Lupien määrä jaetaan Tenojoen osuuksien mukaisesti, joita on Nuorgam, Vetsikko, Utsjoki sekä Outakoski ja Inarijoki. Näin pystytään määrittelemään lupien käyttöalue ja määrä tarkemmin kuin aikaisemmin.

TAULUKKO 1. Venekalastuslupien määrä jaettuna jokiosuuksille. (Tenojoen vesistön kalastussääntö 2016, 3 muokattu).

Jakso	Nuorgam	Vetsikko	Utsjoki	Outakoski ja Inarijoki	Yhteensä
10.6.-16.6.	47	125	136	78	386
17.6.-23.6.	33	220	244	141	638
24.6.-30.6.	103	427	468	347	1345
1.7.-7.7.	170	651	699	492	2012
8.7.-14.7.	152	532	587	353	1624
15.7.-21.7.	127	470	406	316	1319
22.7.-28.7.	141	499	351	220	1211
29.7.-4.8.	119	561	365	263	1308
5.8.-10.8.	88	505	320	244	1157
Yht.	980	3990	3576	2454	11000

TAULUKKO 2. Rantakalastuslupien määrä jaettuna jokiosuuksille. (Tenojoen vesistön kalastussääntö 2016, 3 muokattu).

Jakso	Nuorgam	Vetsikko	Utsjoki	Outakoski pääuoma	Inarijoki	Yhteensä
10.6.-16.6.	379	81	96	149	21	726
17.6.-23.6.	468	104	149	307	23	1051
24.6.-30.6.	608	158	253	623	56	1698
1.7.-7.7.	577	255	259	698	63	1852
8.7.-14.7.	426	182	204	689	86	1587
15.7.-21.7.	377	175	177	564	90	1383
22.7.-28.7.	350	123	129	401	116	1119
29.7.-4.8.	246	79	111	375	121	932
5.8.-10.8.	96	71	81	308	96	652
Yht.	3527	1228	1459	4114	672	11000

Oheisesta kaaviosta nähdään, kuinka kalastusluvut on jaettu eri jokiosuuksien kesken kullekin aikajaksoille. Kalastuskausi on jaettu aikajaksoihin, joiden perusteella hinnat ja lupamäärät vaihtelevat. Koviin kalastuskausi on juhannuksesta elokuun puolenvälin tienoille, jolloin myös lupien määrä on korkeimmillaan, samoin kuin hinnatkin. Kalastuskausi alkaa paikallisilla kesäkuun 1. päivä ja kestää elokuun 10. päivään asti, ja ulkopaikkakuntalaisilla kesäkuun 10. päivästä elokuun 10. päivään saakka. Sopimuksessa on myös määritelty yleinen viikkorauhoitus, jolloin kaikki kalastus on kielletty aikavälillä

sunnuntaista klo 19 maanantaihin klo 19, poislukien muiden kalalajien kuin lohen, meritaimenen ja merinieriän kalastus järvissä 200 metriä kauempana joen niskasta ja suulta. (Tenojoen vesistön kalastussääntö 2016, 4 - 5.)

”Rantakalastuslupa oikeuttaa käyttämään yhtä vapaa ja viehettä. Lupa on voimassa erikseen nimetyllä kalastusvyöhykkeellä siinä valtiossa, josta lupa on ostettu. Lupa on voimassa kalastusvuorokauden, joka alkaa kello 23(22) ja päättyy seuraavana päivänä kello 16 (15). Rantakalastuslupa, joka kuuluu 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuille henkilöille 5 §:n 4 momentissa varattuun kiintiöön, on voimassa kalastusvuorokauden, joka alkaa kello 23 (22) ja päättyy seuraavana päivänä kello 23 (22).

Venekalastuslupa oikeuttaa käyttämään veneessä samanaikaisesti enintään kolmea vapaa, joissa kussakin saa olla yksi viehe. Lupa on voimassa molemmissa valtioissa erikseen nimetyllä kalastusvyöhykkeellä. Lupa on voimassa kalastusvuorokauden, joka alkaa kello 19 (18) ja päättyy seuraavana päivänä kello 19 (18).” (Tenojoen vesistön kalastussääntö 2016, 5.)

Tenojoen vesistön kalastussäännön (2016, 5) mukaisesti on määritelty, että ajalle 19-07 veneessä tulee olla Tenojoen jokilaaksossa vakinaisesti asuva soutaja, jonka avulla ulkopaikkakuntalainen voi kalastaa Tenojoella myös yöaikaan. Lisäksi veneessä on oltava aina ns. paikallinen soutaja, kun kalastetaan Alakönkään, Boratbokcán sekä Bildanguoikan alueilla.

”Kalastussopimus vähensi kalastusmatkailijoiden kalastusta merkittävästi. Suomen puolella myytävien vuorokausilupien määrä tippui kalastussopimuksen myötä kolmestakymmenestäviidestä tuhannesta (35 000) yhteentoista tuhanteen (11 000) ja saalistilastojen valossa näyttäisi, että kalastusmatkailijoiden saalismäärät olisivat laskeneet noin 20 – 30 %.” (Maa- ja metsätalousministeriö 2020.)

Tenojoen kalastusmatkailu on silminnähden kärsinyt muutoksesta. Vuoden 2017 sääntömuutos karkoitti matkailijat, mikä vaikutti erittäin negatiivisesti matkailun ja majoitustoiminnan tilaan. Paikalliset matkailualan yrittäjät olivat todella ahtaalla, kun asiakkaita ei enää saapunutkaan aiempien vuosien tavoin sankoin joukoin kalastamaan Tenojoelle.

4.3 Kalastusmatkailu nyt Utsjoella

Kalastusmatkailun tilanne on huomattavasti parantunut, verrattuna vuoteen 2017. Kalastajia ja matkailijoita on jälleen Utsjoella, mutta tilanne on erilainen kuin aiemmin. Enää suurin osa matkailijoista ei saavu Utsjoelle kalastamaan, sen sijaan koviksi myyntivalteiksi kalastuksen rinnalle on noussut muut aktiviteetit, kuten vaellus, sup-lautailu ja muut vastaavat aktiviteetit. Utsjoki on muuttunut matkailukohteena kalastuskohteesta hyvinvointikohteeksi.

Tämä muuttaa totta kai myös kohderyhmää jokseenkin. Vaikka edelleen kalastajat ovat iso kohderyhmä, on tuloja saatava myös muista asiakasryhmistä. Koen sääntömuutoksen tuoneen pian kaivattua muutosta myös Utsjoen yleiseen matkailumarkkinaan. Kalastusmatkailua on edelleen, mutta sen rinnalla menestyvät nyt muutkin matkailun muodot, mikä on kehitystä juuri oikealla tavalla.

5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Haastattelu tutkimusmenetelmänä sopi mielestäni parhaiten tämän tutkimuksen toteuttamiseen.

”Haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, ja tämä tilanne luo mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa itse tilanteessa. Samoin on mahdollista saada esiin vastausten taustalla olevia motiiveja” (Hirsjärvi ja Hurme 2015, 34.)

5.1 Puolistrukturoitu haastattelu

Toteutin tutkimuksen puolistrukturoitua haastattelua hyödyntäen, sillä sen vapaamuotoisuus oli suurena apuna haastattelutilanteissa. Puolistrukturoitua haastattelua kutsutaan myös teemahaastatteluksi, ja sen esikuvana toimii Mertonin, Fiskin ja Kendallin (1956, 3–4.) julkaisema *The Focused Interview* -kirja, jossa haastattelua kuvataan kattavaksi tavaksi selvittää yksilön kokemuksia aiheeseen liittyen.

Hirsjärven ja Hurmeen (2015, 48) mukaan teemahaastattelussa on etuna se, että tiukkojen ennaltamäärittäneiden kysymysten sijaan haastattelu etenee keskeisten teemojen varassa eteenpäin. Tämä antaa haastateltaville mahdollisuuden saada äänensä kuuluviin ja tutkijalle näkökulman, että haastateltavien tulkinnot asiaan ovat merkityksellisiä aiheen kannalta.

5.2 Tutkimusprosessi ja aineiston kerääminen

Aloitin tutkimusprosessin suunnitteleamalla haastattelukysymykset sopivien teemojen ympärille. Päätin valita pääteemoiksi matkailun, kalastussääntömuutoksen, tulevaisuuden näkymät sekä kehittämisenäkökulman. Halusin tutkia, mitä haastateltavien mielestä tulisi tehdä, jotta matkailun tilanne muuttuisi parempaan suuntaan Utsjoen alueella. Haastateltavat valikoituivat erilaisuuden ja löydettävyyden perusteella. Halusin erilaisia mielipiteitä ja näkökulmia haastatteluihin, jotta pystyisin käsittelemään mahdollisimman kattavasti aihealuetta. Haastattelutilanteet alkoivat lyhyellä esittelyllä itsestäni ja aiheestani, ja miksi olen valinnut juuri tämän opinnäytetyöaiheekseni.

Halusin haastattelutilanteiden olevan enemmänkin vapaata keskustelua kuin tiukkaa kysymyksiin vastaamista. Tavoitteena oli saada ennalta määriteltyihin kysymyksiin vastaukset, mutta myös saada mahdollisimman laajasti perspektiiviä aiheeseen. Päätin kysymykset ennalta ja kysymysten muotoilu ja järjestys veivät haastattelua loogisesta eteenpäin. Haastattelupohjan laadinta alkoi perustietojen kartoittamisella. Halusin selvittää, oliko henkilö paikallinen asukas vai matkailija, ja samalla kartoitin myös haastateltavan ammattiasemaa ja liittyykö ammatti alueen matkailuun vai onko henkilö alueella juuri kalastusmatkailun vuoksi.

Seuraavaksi paneuduin kalastussääntömuutokseen ja sen herättämiin ajatuksiin. Halusin herättää keskustelua kalastussääntömuutoksen toimivuudesta ja samalla myös toimimattomuudesta, ja kuinka muutos on vaikuttanut alueen kalastusmatkailuun. Tämän aiheen jälkeen oli luontevaa siirtyä tulevaisuudennäkymiin alueen matkailussa, sillä halusin tietää, kuinka alueen matkailua tulisi kehittää, jotta se kehittyisi mahdol-

lisimman toimivaksi. Kysyin mitä haastateltava haluaisi alueella tapahtuvan ja millaiselta tulevaisuus matkailun saralla vaikuttaa. Kysyin myös, tulisiko ympärivuotisuutta kasvattaa, jotta matkailu monipuolistuisi. Lopuksi päätin haastattelukysymykset vapaaseen sanaan, jossa voisi sanoa aiheesta mitä vain. Haastattelupohja toimi hyvänä ohjenuorana haastattelutilanteissa, ja sen avulla oli helppo viedä keskustelua eteenpäin luontevasti ja opinnäytetyön tekemistä tukien. Haastattelut toteutin kasvokkain haastateltavien kanssa, mikä antoi mielestäni henkilökohtaisemman lähestymistavan haastatteluissa nousseihin asioihin.

Otin yhteyttä haastateltaviin henkilöihin sähköpostitse jo kevään 2019 aikana, jolloin sovimme tapaamisajat, sillä matkustin Utsjoelle kesällä 2019 viikoksi, jonka aikana haastattelut oli tarkoitus toteuttaa. Utsjoen matkan aikana haastattelin kolmea henkilöä, joista jokainen oli paikallinen toimija. Haastattelut ovat toimineet matkailualalla jo useita vuosia, mikä antoi luotettavuutta haastatteluiden tuloksille. Lisäksi olen vapaammin keskustellut aiheesta useiden ulkopaikkakuntalaisten kanssa, jotta näkökulmani asiaan olisi mahdollisimman monipuolinen.

Tutkimukseen liittyvät haastattelut pidettiin kesällä 2019, jolloin pääsin haastattelemaan henkilöitä kasvo- tusten aiheeseen liittyen. Haastattelut järjestettiin päiväsaikaan, mahdollisimman rauhallisena hetkenä, jolloin haastateltava saisi täyden keskittymisensä aiheeseen, eikä häiriötekijöitä olisi. Jokainen haastattelutilanne oli rauhallinen ja rento, kestoltaan n. 20–30 minuuttia. Haastattelut olivat todella rentoja ja mukavia keskusteluita, eikä tilanteissa esiintynyt juurikaan jännittyneisyyttä. Aihe oli mielekästä keskusteltavaa ja haastateltavat osallistuivat todella hyvin haastatteluihin.

5.3 Aineiston käsittely

Hirsjärven ja Hurmeen (2011, 138) mukaan haastatteluiden jälkeen tutkijan on alettava purkaa aineistoa esimerkiksi litterointia apuna käyttäen. Puhtaaksikirjoitus eli litterointi voidaan siis tehdä valinnan mukaan joko koko haastatteludialogista tai valikoiden, esimerkiksi vain teema-alueista tai haastateltavan puheesta.

Itse suoritin aineiston käsittelyn litteroiden vain haastateltavien puheen, sillä kysymykset pysyivät jokaisella kerralla samoina, ja haastateltavien puhe oli erilaista ja kerronnallisempaa ja täten myös merkityksellisempää. Puhtaaksikirjoitus tapahtui pian haastatteluiden jälkeen, jotta mahdollisesti uusien kysymysten syntyessä minulla olisi mahdollisuus vielä tavata haastateltavia kasvokkain. Litteroinnin aikana huomasin sellaisia pieniä seikkoja, joihin en ollut kiinnittänyt huomiota haastattelun aikana ja sainkin monipuolisemman kuvan aiheesta vielä litteroidessa.

5.4 Aineiston analysointi

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (1997, 209) mukaan aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko on tutkimuksen ydinasia, sillä siihen tähdättiin tutkimusta aloitettaessakin. Analyysivaiheessa tutkijalle selviää, millaisia vastauksia hän sai ongelmaansa.

Usein teemahaastatteluista saatu aineisto on runsasta, sillä mitä syvempi keskustelu haastattelijan ja haastateltavan välillä on ollut, on materiaali rikkaampaa ja kattavampaa. Aineiston mahdollinen runsaus tekeekin tutkimuksesta saadun aineiston analysoinnin mielenkiintoiseksi, mutta myös työlääksi. Aineistoa olisi hyvä alkaa analysoida mahdollisimman pian haastattelujen jälkeen, jotta tieto on tuoreessa muistissa. (Hirsjärvi ja Hurme 2011, 135–136.)

Aloitin aineiston analysoinnin heti litteroimisprosessin jälkeen, jotta en ehtisi unohtaa haastatteluissa esiin nousseita asioita. Teemoittelin haastattelut ja kokosin niistä selkeät muistiinpanot, jotta raportointi olisi mahdollisimman selkeää. Haastattelutulosten analysointiprosessi oli mielenkiintoinen, sillä jaottelin aiheet yhteneväisiksi haastateltavien vastausten perusteella, ja näin sain esiin eriävät mielipiteet ja näkökulmat.

Hirsjärven ja Hurmeen (2011, 173) mukaan teemoittelu tarkoittaa sitä, että analyysivaiheessa tarkastellaan aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yhteneväisiä usealle haastateltavalle. Teemat usein pohjautua haastattelujen ennaltamääriteltyihin teemoihin, mutta myös uusia teemoja voi nousta esiin.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus

Hirsjärven, ym. (1997, 216–217) mukaan reliaaabelius voidaan todeta usealla eri tavalla. Esimerkiksi jos kaksi haastateltavaa päätyy samaan lopputulokseen, voidaan tulosta pitää reliaaabelina eli luotettavana. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkkuus tutkimuksen kaikissa vaiheissa.

Omassa tutkimuksessani tämä toteutui, sillä haastateltavat päätyivät suurimmassa osassa kysymyksistä samaan tulokseen. Lisäksi pyrin toimimaan mahdollisimman tarkasti eri osa-alueissa työstäessäni tutkimusta ja sen analysointia. Oman havainnoinnin perusteella vastaukset olivat yhteneväisiä, joten uskon työni luotettavuuteen.

Toteuttaessani tutkimusta, huomioin myös eettisyyden esimerkiksi kertomalla alkuun miksi teen tutkimusta aiheesta ja kuinka sen toteutan. Lisäksi mainitsin haastatteluiden olevan anonyymeja ja vastaukset käsiteltäisiin luottamuksellisesti, ja ettei yksittäistä henkilöä voisi työstäni tunnistaa. Halusin tehdä haastateltavien olon mahdollisimman rennoksi ja luottavaiseksi. Pyrin tekemään tutkimukseni mahdollisimman eettisesti ja tasapuolisesti jokaista haastateltavaa kohtaan.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esitetään tutkimuksen tulokset. Tulokset käsitellään haastattelujen kysymyksistä muodostettujen teemojen mukaisessa järjestyksessä. Tuloksissa oli huomattavissa yhteneväisyyksiä, joka nostaa tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimustulokset ovat analysoitu ja kirjoitettu litteroidun materiaalin pohjalta.

6.1 Matkailun merkitys

Matkailun merkitys korostui jokaisessa haastattelussa, sillä kyseessä on Utsjoen alueen elinkeino. Kyseessä on merkittävä osa alueen historiaa, nykypäivää ja tulevaisuutta, eikä sen merkitystä voisikaan vähätellä. Matkailu näyttelee suurta osaa alueen toimeentulosta ja taloudesta, ja sen olemassaoloa ei voida kieltää.

”Ei tämmöistä paikkaa löydy Suomesta, ja löytyykö mistään? Sehän on siinä mielessä erikoinen alue.” H1

Utsjoen alue on täysin ainutlaatuinen, eikä sitä tulisi tällaisena murroskautena unohtaa, vaan tulisi lähteä markkinoimaan alueen omaa imagoa parempaan ja tunnetumpaan suuntaan. Utsjoen potentiaali on alettu näkemään entistä voimakkaammin ja on alettu ymmärtää paremmin kaikkia erilaisia mahdollisuuksia, joita voidaan hyödyntää alueen matkailussa.

”Niin sehän on sillä tavalla kuitenkin, että pienestähän tää on lähteny liikkeelle, ja kalastusmatkailu on ollu pohjana tälle, että pieniä mökkikyliä, jokainen omalle pihalleen on aikoinaan ruvennu tekemään ja kotiinsa tyhjiin kammareihin on ottanu ihmisiä, ja siitä on pikkuhiljaa kehittyny tämä matkailu.” H3

Matkailu on Utsjoen alueella kehittynyt kotimajoituksesta pikkuhiljaa erilaisiin majoituspalveluihin, joista suurin osa on rakennettu Tenojoen varteen kalastajia ajatellen. Nyt kun matkailun merkitys on muuttunut sääntömuutoksen takia, on lähdeittävä kehittämään matkailua ja majoituspalveluita eri tavalla kuin aikaisemmin.

6.2 Kalastussääntömuutos

Haastatteluissa kävi ilmi, että kalastussääntömuutos on alkanut ohjaamaan matkailua jo hieman ennen sen voimaantulua. Realiteetit ymmärrettiin, mutta ilmeistä harmitusta oli aistittavissa, sillä alueen matkailun määrä putosi yhden talven aikana huomattavasti, ja aiheutti myös ongelmia alueen yrittäjille. Vaikutus ei kuitenkaan pysähtynyt Utsjoen rajojen sisäpuolelle, vaan muutosta huomattiin kauempanakin, niin suuri vaikutus sääntömuutoksella oli.

”Kaikkihan me ajattelemmes sillä tavalla että lohikantoja pitää turvata ja niinku tilannetta seurata sillä tavalla, että mikä on lohikantatilanne, ja niinku tän säännön lähtökohtakin oli semmonen, että todettiin, että vuosien mittaan oli kalasaaliit Tenojoessa pienentyne, ja sitä ei tietysti kukaan tiedä, mikä siihen on vaikuttanu, mutta matkailuyrittäjän kannalta, niin se on vähän vaikeaksi mennyt tämä luvansaanti ja meillähän se on pienentynyt varmaan, vaikea sanoa että kuinka monta prosenttia, mutta sanotaan että joku 40 % matkailuasiakkaista lähteny pois, niin sitä kautta kun ajattelee, niin sehän on ollu huono tietenkä matkailuyrittäjille, ja ennen kaikkea niinko asiakkaillekin, että ennen luvansaanti oli niin helppoa ettei tarvinnu miettiä. Sitten ku

tuntu siltä, että nyt lähetään kalalle, sai varmasti luvat. Mutta nythän se on sillä tavalla, että monta kuu-kautta aikasemmin pittää jo luvat varata. Ja se tekke sillä tavalla vaikeaksi tämä kalastamisen, kun vertaa johonkin, on semmosia lohijokia, mihin on helppo mennä ja helppo saada kalastajia, että sillä tavalla me ei pystytä enää kilpailemaan enää tästä asiakkaasta samalla tavalla. Meille matkailuyrittäjille huono ollu, mutta toivotaan kuitenkin sillä tavalla, että kalakannat elpyy siihen malliin, että tää säilyy haluttuna lohijokena tulevaisuudessakin.” H3

”Yllättävän iso vaikutus on ollu, olen monien matkailuyrittäjien kanssa jutellu, ihan tuonne Rovaniemeltä pohjoiseen, niin moni sanoo, että kyllä se ihan selkeästi näkyy, että Tenon kävijät on vähentyny, ennen nekin tunnisti, ja nekin jotka kauan aikaa ollu matkailuyrittäjänä, ne oppi tunteeki niitä jotka ehkä kävi syömässä ja ehkä matkan varrella majoittuki. Nekin sanoo, että heilekin se on vaikuttanu, ja tietysti ja tää suurin vaikutus on ihan täällä Utsjoen kunnan alueelle, että täällä on hyvin moni rakentanu tämän matkailutoiminnan tähän kalastusmatkailun varaan ja niillehän se on, kun varmaan leivästä joku 40 % lähtee pois, niin kyllähän se näkyy.” H3

Jokaisessa haastattelussa sain kuulla, kuinka sääntömuutoksen nähtiin tehneen huonoa alueen matkailulle, mutta muutos haluttiin kääntää positiiviseksi ja pian alkoikin uuden tyyppisen matkailun kehittäminen Utsjoelle. Muutos ei lamaannuttanut alueen yrittäjiä ja muita toimijoita, vaan antoi lisäpuhtia matkailun kehittämiseen ja mahdollisten investointien tekemiseen.

”Sen ensimmäisen neuvottelun jälkeen, kun tulin kotia ni ilmoitin vaimolle ja perheelle, että tilanne on semmonen, että jos me meinataan olla matkailuyrittäjiä, niin meidän pitää alkaa tekemään jotain muuta. Ja siitä lähetettiin investoimaan kovasti.” H1

”Jos niinku hyvin karrikoidusti puhutaan, niin mä jotenkin niinku olen aatellu asiaa sillä tavalla, että se Tenon lohi on tuonut tänne ne matkailijat, ja täällä ei ole tarvinnut kauheasti panostaa esimerkiksi markkinointiin tai tuotteistamiseen, tai tämmösiin asioihin. Tämä ei tarkoita, etteikö yrittäjät olisi tehnyt ollenkaan, mutta ei siinä mittakaavassa missä on ollut aikasemmin. Muutama vuosi sitten, kun alkoi selviämään, että sopimus tulee todennäköisesti muuttumaan ja matkailumääriä aletaan rajoittamaan, niin useat yrittäjät alkoi sitä kansainvälistä ja ympärivuotista matkailua kehittämään, ja osa oli kehittänyt toki jo aikaisemmin.” H2

Ennen kalastussääntömuutosta moni yritys pärjäsi kesäkauden niin sanotusti ”suusta suuhun” kiertäneen tiedon avulla. Riitti, että joku asiakas kertoi toiselle, että juuri siinä yrityksessä kaikki toimi ja oli mallillaan. Muutoksen jälkeen jouduttiin tekemään sellaisiakin toimia matkailun elvyttämiseksi, mitä ei aikaisemmin ollut tehty juuri lainkaan. Esimerkiksi markkinointia tulisi tehdä enemmän, mutta laadukkaammin, ei pelkästään markkinoimisen vuoksi.

”Mutta ensinnäkin pitää heittää kysymys, että miten sitä markkinoidaan ja kelle sitä markkinoidaan. Kun minusta se, että, tämä lähtee hyvin helposti sitten lapasesta, kun mietitään jotakin Islantia, tai jotakin tämmöstä, uniikkia kohdetta, mikä sitten pilataan sillä massaturismilla. Minä en olisi siihen halukas, olisin enemmänkin siihen, että markkinointi olisi varovaista, mutta täsmää. Silloin kun se täsmämarkkinointi kohdistuu

oikeisiin henkilöihin, niin me saadaan sillä laadullisesti hoidettua se sama, kuin että me lähettäis mihinkään massaan.” H1

”Minun mielestä se näyttää niinkö hyvältä, paljon mietitty, että riistäytyykö se niinkö käsistä, että tulee liikaa ja pilaa sitten mejän luonnon ja mejän kulttuurin täällä, mutta meillä on sitten semmoset maanomistusolosuhteet, että suurinosa on suojeltua, ja jokivarsissa on hyvin pirstaloitunut omistajuus, että tänne ei oikein edes pysty niin kuin sieniä sateella nousemaan nuita eri juttuja, mutta mä jotenkin ite toivon, että matkailu tulee olemaan kestävä, hyvin laadukasta ja hallittua, ja ohjattua. Tähän me niin kuin pyritään kovasti ja se on niinkö kaikkien tahtotila täällä myös siinä.” H2

Utsjoella halutaan selkeästi kehittää alueen matkailua ja yhteistyön avulla saadaan se tehtyä juuri alueelle ominaisella tavalla ja alueen ihmisten näköisesti, eikä lähdetä hätiköimään ja pilaamaan alueen ainutkertaisuutta liiallisella turismilla. Tavoitteena on tehdä alueesta kestävä matkailun kärkikohde laadukkaalla otteella.

6.3 Tulevaisuudennäkymät Utsjoen matkailussa

Yleinen näkökulma alueen tulevaisuuden näkymiin liittyen oli, että alueen matkailulla ja yrittäjyydellä on kirkas tulevaisuus, ja sen eteen tehdään paljon töitä yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa. Aluetta halutaan kehittää reilulla kädellä eteenpäin ja tavoitteena onkin saada Utsjoen matkailusta ympärivuotista ja kansainvälistä.

”Nyt näyttää hyvältä, sillä tavalla että paljon rakennetaan ja ihmisillä ja yrittäjillä on nyt semmonen hyvä tahtotila ihan oikeasti kehittää tätä aluetta ja investoida tänne alueelle.” H3

”Kyllä mä niinkö jotenkin nään, että tulevaisuudessa tää on kestävä matkailun mallipaikka, jossa on kiva olla. Jotenkin sen niinkö sillä tavalla aattelee, että se on ehkä ollut Utsjoen kunnan pelastus, ettei täällä ole mitään valtavia matkailujuttuja aikoinaan tehty, sillä me nyt pystytään tarjoamaan, mitä ne matkailijat nyt hakee, että semmoista aitoa ja puhdasta ja koskematontakin, vaikkei tuo luonto tuolla koskematonta ole, mutta on se sille ulkomaalaiselle kuitenkin.” H2

”Utsjoen tulevaisuus on minusta hyvä, siellä on nyt näkyvissä kunnan puolella, on investoitu, joitakin rivitaloja – asuntoja, lähdetty rakentamaan, se on hyvä. Ja toinen, että näitä koulurakennuksia nyt uusitaan, vaikka siitäkin on kritisoitu, että otetaan 10-11M velkaa näin pienellä asukas pohjalla, mutta se on investointi tulevaisuuteen, ja se tarkoittaa, että meillä kun on uusittuja koulurakennuksia, on uusia vuokra-asuntoja, ja myös tontteja, mihin pystytään rakentamaan, niin se houkuttelee tänne ihmisiä. Ja sitten uusia investointeja, ja sitten tämä yleiskaava, mikä on nyt valmistumassa, niin sekin luo mahdollisuuksia.” H1

Jokaisessa haastattelussa tuli selkeästi ilmi, kuinka alueen matkailun kehittäminen on yhteinen päämäärä ja jokainen tahollaan tekee töitä alueen parantamisen eteen, ikään kuin talkoohengessä. Oli mielestäni hienoa huomata, kuinka ennen kovin vähäinen yhteistyö on nyt kasvanut yhteisen päämäärän vuoksi isoksi ja tärkeäksi teemaksi koko alueella.

”Kyllä meillä siinä yhteistyön tekemisessä on vielä haastetta, että niin kuin aikaisemmin ei oo tarvinnut tehdä, koska kaikille on riittänyt asiakkaita, ei tavallaan ollutkaan sellaista tarvetta, mutta nyt on tarve ja kyllä se on tavallaan huomattavissa, että alkaa sitä yhteistyötä muodostumaan.” H2

”Ja sitten verkostoitua täytyy ihan tuota eri matkanjärjestäjien ja paikallisten yritysten välillä, että se niin kuin toimisi jouhevasti tuo yhteistyö.” H3

”Ihan selkeästi on meidänkin alueella ymmärretty, että yhteistyötä täytyy tehdä, ja se on kaikkien etu, että palvelutaso saadaan nousemaan, ja saadaan enemmän yrittäjiä alueelle, että se on niinku voimavara ja palvelee sitten kaikkia. niin kuin monesti sanotaan, että matkailuyrittäjät ei kilpaile keskenään vaan ne toisaalta tukevat toinen toisiaan ja lisäävät matkailijoiden määrää.” H3

Yhteistyö on kasvanut kalastussääntömuutoksen vuoksi tärkeäksi teemaksi koko alueen yrittäjille ja muille toimijoille. Yhteistyön ja yhteisen päämäärän voima on ymmärretty ja sen avulla on hyvä lähteä kehittämään koko alueen matkailua parempaan suuntaan.

6.4 Kehittämisenäkökulma

Alueen matkailua on sääntömuutoksen jälkeen lähdetty kehittämään suuresti, ja tavoitteita on asetettu, jotta alueen matkailu saataisiin elpymään ja kasvamaan uudenlaisiin ulottuvuuksiin. Haastatellessani eri henkilöitä, nousi johtavana teemana esiin ympärivuotisuus, kestävyys, laadukkuus, alueen kulttuurin säilyvyys ja talvimatkailun kehittäminen. Näiden kantavien teemojen avulla on lähdetty investoimaan ja ideoimaan uusia liiketoimintoja alueelle, joiden avulla ja edellisten yritysten kokemuksella saadaan alueesta kasvava ja kehittyvä matkailukohde niin kotimaisille kuin ulkomaisille matkailijoille.

”On alkanut tulemaan esille yrityksiä, mitkä ovat sitten kokoaikaisia matkailuyrityksiä, kun aikaisemmin se on ollut paljon sitä, että se on ollut vain se kesä ja muitten töitten ohella on sitä matkailua. Tällaisesta osa-aikaisesta kansainväliseen ja kalastusmatkailusta kansainväliseen matkailuun. Ja sitten on se tuonut sitäkin esille, että täällä on ohjelmapalveluyrityksiä nousemassa, jotka tuottavat muutakin, kuin sitä soutua. Ja tänne on investointeja nyt tehty, ja jotenkin silmät on auennut Utsjoelle, että täällä on matkailussa muutakin mahdollisuuksia.” H2

”Ehottomasti nyt täytyy ajatella, että nyt täytyy matkailutoiminnan olla sellaista, että se on ympärivuotista ja nythän täällä on kehittynyt tämä talvimatkailu sillä tavalla, että kun tulee revontulimatkailijoita, ja tulee sellaisia matkailijoita, jotka haluaa tulla tänne pohjoiseen ja nimenomaan tänne mahdollisimman pohjoiseen ja sitten meillä on sillä tavalla saamelaiskulttuuri ja nämä on kanssa sellaisia asioita, jotka on voimavaroja tälle matkailulle ja kyllä se niin on, että tänäpäivänä täytyy ajatella, että matkailun suhteen on kertakaikkisen iso muutos tapahtunu täälläkin.” H3

”Enemmän ja enemmän näyttelee tämä talvimatkailu, ympärivuotisuus, on noussu niinku ykköseksi, että ei enää puhuta pelkästä kalastusmatkailusta, ennen oli 1980–90-luvulla oli pelkästään Tenon matkailun varassa

koko tämä matkailubisnes. Ja sitten ku miettii, että rekisteröityneitä yrittäjiä oli noin 55, mitkä oli tähän Tenon, Utsjoen kunnan matkailuyrittäjiä, ja siitä jos ajatellaan että nykypäivään on, ni alle 10 on jääny.” H1

Ympärivuotisuudella ei kuitenkaan haeta täyttää siirtymistä pelkästään talvimatkailuun, vaan potentiaalia nähdään edelleen myös kesämatkailussa, mutta eri tavalla kuin aikaisemmin. Enää pelkkä kalastusmatkailu ei ole ainut asia, mitä Utsjoen alueella voi tehdä, vaan pyritään kasvattamaan muitakin harraste- ja aktiviteettimahdollisuuksia, jotta kesäkauden matkailu olisi tasapainoista ja kannattavaa.

”Tarjonta on täällä lisääntymässä, ja mitä on näitten investoijien kanssa keskusteltu, niin he näkee kyllä hyvin voimakkaasti Utsjoen alueena, jossa se kesämatkailukin voi olla voimakasta, että meillä on mahtavat kävelymaastot, melontamaastot, ja polkupyöräilymaastot, ja sitten Norja on tuossa lähellä, niin osataan sitä Jäämeren läheisyyttä ja muutakin hyödyntää tarjonnassa.” H2

”On tähän saakka ollu paljon näitä kotimaan matkailijoita etupäässä, mutta nythän se on kehittyny siihen, että talvella on paljon ulkomailta tulee matkailijoita eli kesämatkailusta siirrytään tuonne talvimatkailun puolelle ja siinä on ihan selkeästi enempi vetovoimaisuutta kuin kesämatkailussa, mutta nämä monet isot toimitukset on sitä mieltä, että Lapin kesä ja yötön yö ja keskikesän aurinko, on yhtä hyviä vetovoimia, kuin revontulet, pakkanen ja lumi, se on vaan tuota täytyy nyt osata markkinoida ja löytää ne ihmiset, jotka haluaa tulla kokemaan nämä.” H3

”Nimenomaan näin sen täytyy olla, että palvelutason täytyy saaha nousemaan ja enemmän täytyisi saada ohjelmalveluyrittäjiä tänne, että tämänpäivän ihminen haluaa kolmessa päivässä nähä kaiken ja mahdollisimman nopeasti ja mahdollisimman paljon lyhyessä ajassa, ja näitä palveluja meidän pitää pystyä tarjoamaan tulevaisuudessa, että pystytään hyvin ikään kuin kilpailemaan muitten alueitten matkailuyritysten kanssa.” H3

Jokaisen haastattelun aikana tuli ilmi, kuinka muutkin elinkeinot kuin matkailu, nähdään voimavaroina ja potentiaalisina kehittämiskohteina, yhdessä matkailun kanssa. Esimerkiksi porotalouden merkitys alueelle on erittäin suuri, samoin kuin saamelaiskulttuurinkin. Tavoitteena olisi myös kehittää näitä osa-alueita yhteistyössä matkailun toimijoiden kanssa, jotta kokonaisvaltaisuus saisi suuremman merkityksen niin yrittäjien, kuin asiakkaidenkin mielessä.

”Sitten myös se, että porotalouden piirissä aletaan pikkuhiljaa ymmärtää sen matkailun merkitystä, että ei nähdä vihollisena, vaan että siitä on hyötyä. Mm. poroajelut ovat yksi sellainen, mikä suoraan kohdistuu sinne elinkeinoon, ja sitten myöskin ne jatkojalostuslaitokset, ketkä täällä on jo olemassa, ne saa suoraan näihin ravintoloihin, mitä tänne rakennetaan ja näihin yrityksiin, myytyä, ei tarvitse lähteä viemään mihinkään sitä tavaraa. On yksi sellainen, jos kokonaisvaltaisesti ajattelee, ei pelkästään matkailun, mutta sen ympärille rakentumassa sellaisia mahdollisuuksia.” H1

”Me etitään mahdollisuuksia, että esim. nyt etitään, mitä muuta kalastusmatkailua voi olla, että tunturivesissä sun muuta, sit ollaan lähiruokaa mietitty, että ihmiset pystyis niin kuin sitä kautta saamaan sitten lisäelantoo,

ja kun ravintoloita tulee lisää, niin pystytään näitä huomioimaan, ja porotalouden kanssa mietitään, miten porotilamatkailua pystytään kehittää.” H2

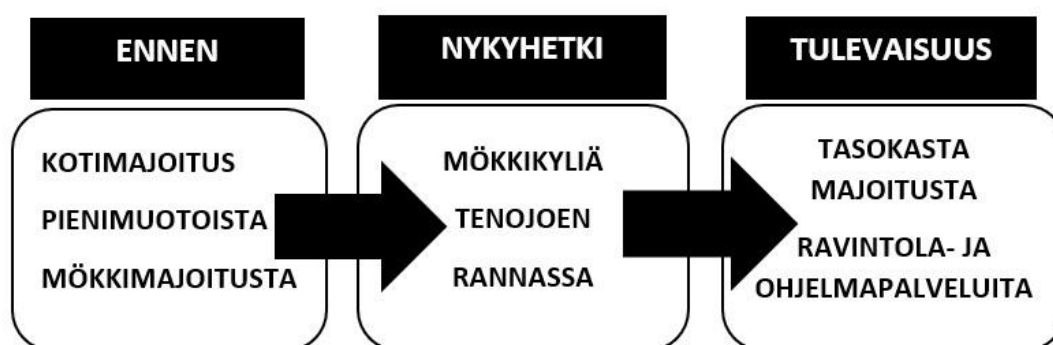
”Varsinkin tämä lähiruoka, ja kaikki muukin, se myös kunnan kouluissa ja terveystieteillä pitäisi enemmän panostaa siihen. Elikkä se lähiruoka ja lähialueen talous, pyörisi aika pitkälle sillä, mitä tästä läheltä saa.” H1

Jotta alueen elinkeinoa ja matkailua saataisiin kehitettyä, tulisi myös logistisia asioita parantaa, kuten esimerkiksi julkisia liikennöintipalveluita. Kyseessä on kuitenkin kohde, johon pääsee hyvin autolla, mutta julkisilla kulkuneuvoilla ja esimerkiksi lentäen kohde tuottaa hieman hankaluuksia saavuttaa. Julkisen liikennöinnin pienilläkin parannuksilla saataisiin jo merkittävää muutosta aikaan sekä saavutettavuudessa että tunnettuudessa. Lisäksi majoituspalveluiden laadukkuus ja tasonnosto nousivat ajankohtaisiksi kehityskohteiksi.

”Hyviä majoituspaikkoja tehdä lisää ja logistiikkahan meillä on se ongelma tietyllä tavalla, että sitä pitää kehittää, sillä tavalla, kun lähin lentokenttä on Ivalossa tai sitten Norjan puolella tuolla Kirkkoniemessä, mutta sieltä se tulo tänne Utsjoelle, että se melkein täytyy vuokrata Ivalosta auto ja se vaikeuttaa ja varmaan rajaa joittenkin tuloa tänne, että se pitää se logistiikka saaha kuntoon, että kentältä helposti pääsee julkisilla kulkuneuvoilla tänne ja täältä pois.” H3

”Ehkä se niinkö rohkea tuotteistaminen, ja sellasten erilaisten tuotteiden miettiminen, että me tarjottais jotakin muuta, ku kaikki Lapin kunnat, sekä Suomessa, Ruotsissa ku Norjassakin, minusta täällä on siihen niinkä mahdollisuus ja et uskalletais tehdä niinkö ”kovahintasta tuotetta”, että ei aatella, että paljon vähällä, vaan hyvin laadukasta, uniikkia paremmalla hinnalla.” H2

”Matkailijatyyppi tulee muuttumaan, majoitustyyppi tulee muuttumaan, että tavallaan niistä kalastajakämpistä mennään laadukkaampaan matkailuun.” H2

KAAVIO 3. Utsjoen majoituspalveluiden muutos. (Parviainen, 2020.)

Kehittäminen on nyt kovassa huudossa Utsjoen kunnan alueella, ja siihen halutaankin panostaa nyt reilusti, jotta tulevaisuus matkailun saralla olisi mahdollisimman monipuolinen ja kannattava myös liiketoiminnan kannalta. Uskon vakaasti, että Utsjoen alueen matkailu tulee nousemaan korkealle kotimaisen matkailun kentällä, sillä kyseessä on niin ainutlaatuinen ja monipuolinen kohde, jonka tavoitteena on tarjota laadukkaita matkailupalveluita kestäväällä otteella.

7 KEHITYSEHDOTUKSET

Omia kehitysehdotuksiani halusin tähän työhön vielä lisätä, sillä olen nähnyt alueen matkailun tilanteen ulkopuolisen silmin, ja alaa opiskellessani olen aina peilannut kehitysideoita Utsjoen matkailun kehittämiseen. Kehitysehdotukset pohjautuvat opinnäytetyön tutkimuksessa esille tulleisiin aiheisiin ja omiin havaintoihini.

Alueen matkailun kehittäminen tapahtuu mielestäni juuri oikeaan aikaan, sillä vaikka kalastussääntömuutos vaikutti alueen matkailuun negatiivisesti, koen, että se toimi hyvänä alkusysäyksenä alueen matkailun kehittämiseen. Kalastusmatkailu on ollut Utsjoen alueen päätoiminen matkailusuunta jo useita vuosikymmeniä, ja mielestäni nyt on juuri oikea aika alkaa tekemään töitä uusien ideoiden ja liiketoimien kasvattamiseen. Sääntömuutoksen vuoksi on jouduttu aloittamaan uusien toimintojen ja suuntauksien suunnitteleminen ja toteuttaminen. Alueella on todella suuri potentiaali olla suomalaisen matkailukentän monipuolinen ja ainutlaatuinen kohde, kunhan toimet ovat kattavia ja suoraviivaisia tavoitteeseen nähden.

Uskon alueen mahdollisuuksiin ympärivuotisena matkakohteena, ja myös kansainväliseen markkinarakoon. Utsjoen luonto, puhtaus, arktisuus, laadukkuus ja ohjelmanpalvelut ovat mahtavia myyntivaltteja alueelle kohdistuvaan matkailuun. Utsjoen kunnan toteuttama imagoudistus, jossa keskeisinä teemoina kulkevat wild, erämaisuus ja arktisuus, silence, hiljaisuus ja rauhallisuus, sekä tradition, perinteet, ohjaavat alueen markkinointia juuri oikeille poluille, sillä tällaiselle matkakohteelle, jossa voi kokea jopa kahdeksan vuodenaikaa, on todellakin tarvetta niin kotimaisten kuin ulkomaisten matkailijoiden silmissä.

Jotta alueen matkailu saataisiin elinvoimaiseksi ympäri vuoden, tulee mielestäni yrittäjien ja muiden toimijoiden, kuten kunnan, suuntaus olla sama. Yhteneväisellä suunnalla alueen matkailu alkaa pian kasvaa ja kehittyä, ja näin myös tavoittaa alueesta kiinnostuneita matkailijoita. On täysin mahdollista, että muutaman vuoden kuluttua Utsjoki on yksi Suomen mielenkiintoisimmista matkakohteista. Kehityskohteita on kuitenkin vielä, ja mielestäni mikään matkakohde ei ole koskaan valmis, vaan aina löytyy jotain kehitettävää. Nyt Utsjoki on matkailullisesti sellaisessa murroksessa, että on hyvä toimia yhdessä ja tavoitella yhteistä menestystä ennemmin kuin jokainen omaansa.

Utsjoella konkreettisia kehityskohtia ovat mielestäni ympärivuotiset majoituspalvelut, ravintola- ja ohjelmanpalveluiden kasvattaminen ja kehittäminen. Ympärivuotisuutta ei voi korostaa mielestäni liikaa, ja mielestäni se onkin mainio suunta, mihin alueen matkailua on kannattavaa viedä ja kehittää. Lisäksi ravintola- ja ohjelmanpalveluita voisi alueella olla enemmänkin. Erityisesti ohjelmanpalvelut ovat viime vuosina kasvaneet, mutta uusien ideoiden ja innovaatioiden kehittäminen alueelle olisi tarpeen. Lisää aktiviteetteja, kuten maastopyöräilyä tunturissa ja retkeilyä sekä vaeltamista alueella voisi kasvattaa. Harrasteiden avulla saataisiin alueelle aktiivisia sekä kokemuksenhakuisia matkailijoita, joiden mielenkiinnon saa heräämään juuri erilaiset aktiviteetit. Mielestäni kalastusmatkailua ei kuitenkaan tulisi kokonaan unohtaa, vaan kasvattaa toimintaa sen lisäksi. Kalastus Tenojoella on asia, mitä moni ei ole päässyt kokemaan, mutta sen lisäksi myös kalastusmatkailijoille voi tarjota muitakin aktiviteetteja, kuten vaikkapa pyöräilyä tai vaeltamista.

Alueen matkailun rakenne on tällä hetkellä muutosvaiheessa, ja haastatteluiden jälkeen minulle jäi vahva tunne siitä, että uudistukset ja kehittämiskohteet ovat oikeanlaisia ja asiassa ollaan menossa oikeaan suuntaan. Alueen puhtaus, kauneus ja omanlainen elämäntapa ovat kaikki täysin toimivia markkinointikeinoja, joiden avulla alueen matkailua saadaan kehitettyä. Utsjokea voisi myös käyttää esimerkkinä matkakohteesta, joka kokee suuren muutoksen, ja toivottavasti myös selviää siitä monipuolisempänä ja vaikuttavampana kohteena eteenpäin. Haastattelemani henkilöt kokivat lastussääntösopimuksen tuoneen totta kai ongelmia alueen elinkeinoon, mutta vaikeudet eivät aiheuttaneet lannistumista, vaan uusia ideoita lähdettiin työstämään välittömästi. Tämä piirre on mielestäni erityisen tärkeä, sillä se osoittaa ammatillista kasvua ja korostaa yhteistyön merkitystä suuressa mittakaavassa.

Kuten haastatteluissa ilmeni, tulisi esimerkiksi majoituspalveluja kehittää laadukkaampaan ja tasokkaampaan suuntaan. Mielestäni Utsjoella olisi hyvät mahdollisuudet olla matkailukohde, josta löytyisi jokaiselle kohderyhmälle sekä sopivaa majoitusta, että muita tarvittavia palveluita. Esimerkiksi aktiivimatkailijan ja kalastusmatkailijan tarpeet ovat osittain samat, mutta osittain erilaiset. Tällaisesta kohteesta olisi hyvä löytyä jokaiselle jotakin. Esimerkiksi kalastusmatkailija haluaa tietää uusista välineistä ja vieheistä, kun taas aktiivimatkailijaa kiinnostaa uudet maastopyöräilyreitit ja vaellusmahdollisuudet.

Utsjoen alue voisi kiehtoa myös muita kuin aktiivimatkailijoita. Alueella on esimerkiksi täysi potentiaali olla seuraava wellnessmatkailun huippukohde. Tuotteistaisin alueelle hyvinvointipalveluita, kuten rauhoittumista ja meditaatiota joen rannalla, missä asiakas voisi rauhoittua kuuntelemaan ja katsomaan joen virtausta samalla kun ohjaaja lempeästi ohjaisi meditaatioharjoitusta. Lisäksi näkisin mahdollisuuksia esimerkiksi majoituspalvelun yhteyteen järjestettävään omatoimiseen hyvinvointiin, kuten tilaan, johon voisi mennä esimerkiksi lukemaan tilasta löytyviä kirjoja ja lehtiä, samalla voisi katsella Tenojoen virtausta. Koen, että Utsjoella olisi paljon erilaisia mahdollisuuksia kehittää hyvinvointimatkailua, sillä alueen luonto ja ainutlaatuinen tapa elää kuin kelloa ei olisikaan, tukisivat mahdollisuutta keskittyä omaan hyvinvointiin ja olon parantamiseen.

Matkailun näkökulmasta alue on hiomaton timantti, jota kehittämällä muutaman vuoden päästä matkailijamäärät saataisiin taas kasvuun ja alueesta uusi huippukohde. Uusien kohderyhmien ja investointien jälkeen Utsjoki tulee kasvamaan matkakohteena Suomen matkailukentällä.

8 OMA POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Utsjoen kalastusmatkailun lähihistoriaa, nykyhetkeä ja tulevaisuutta matkailun kehittämisen näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää alueen nykyinen matkailutilanne ja kuinka sitä voitaisiin kehittää. Tutkimuksen keskeisinä teemoina olivat uuden kalastussäännön tuomat muutokset ja mietteet, sekä kuinka alueen matkailua tulisi jatkossa kehittää. Kyseessä on alueen tärkeä elinkeino, joten aihe ei ollut helppo, mutta päätin tarttua toimeen haastatteluiden ja yleisen tiedonhaun kautta. Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona Utsjoen kunnalle ja elinkeinotoimelle.

Kalastusmatkailu on ollut jo vuosikymmenien ajan merkittävää Euroopan parhaimmaksi luonnehditulla lohijohella, Suomen ja Norjan rajajokenakin toimivalla Tenajoella. Tenajoella lohenkalastaminen on elämys jokaiselle, olipa kerta ensimmäinen tai kalastaja jo konkari. Olosuhteet lohenkalastukselle ovat todella herkäät ja nopeasti muuttuvat, mutta uskon niiden juuri kiehtovan kalastusmatkailijoita. Norja ja Suomi solmivat Tenajoen kalastukseen uuden sopimuksen, joka astui voimaan kalastuskaudelle 2017, ja sopimus muutti alueen matkailun lähes täysin pääläelleen. Kalastusmatkailu näyttää entistä pienempää osaa alueen matkailuelinkeinossa, ja tilalle onkin kehitettävä uusia matkailusuuntia, joiden avulla menetetyt asiakasmäärät saataisiin takaisin alueelle.

Opinnäytetyö tuo toimeksiantajalle uudenlaista perspektiiviä aiheen käsittelyyn ja uusien ideoiden kehittelyyn. Tutkimuksesta ja omista kehitysehdotuksista voi löytyä uusia työkaluja alueen matkailun kehittämiseen ja kasvattamiseen. Aihe koskettaa monia, niin paikallisia kuin alueella vierailevia turistejakin. Tavoitteena oli saada kattavasti sekä paikallisten asukkaiden, että turistien näkökulmaa esiin, jotta niistä saataisiin kehitettyä kattava paketti alueen toimijoiden hyödynnettäväksi. Otin opinnäytetyössä mahdollisimman paljon huomioon eri kohderyhmien näkökulman, jotta opinnäytetyössä käsiteltäisiin mahdollisimman monipuolisesti erilaisia näkökulmia.

Opinnäytetyö antoi mahdollisuuden syventää koulutuksessa oppimiani asioita käytännössä. Matkailun kokonaisvaltainen kehittäminen kiinnostaa minua suuresti, ja halusinkin opinnäytetyössä käsitellä matkakohteen kehittämistä mahdollisimman laajasti. Alue on minulle todella tuttu, sillä olen matkustanut sinne useasti. Tästä oli paljon hyötyä opinnäytetyötä tehdessä, sillä tiesin aiheesta jo jonkin verran, mutta pääsin pureutumaan aiheeseen ja kalastusmatkailuun yleisesti syvemmin. Utsjoen alue on juuri nyt matkailullisessa murroksessa, joten opinnäytetyön avulla pystyin paneutumaan alueen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ihan uudella tavalla, sillä suuria muutoksia tulee tapahtumaan alueella pian.

Opinnäytetyötä tehdessäni opin muun muassa kuinka isoissa kehitysprojekteissa yhteistyö eri toimijoiden välillä on välttämätöntä ja suotavaakin. Opin myös, kuinka suuri merkitys on ajantasaisuudella ja modernilla ajattelumallilla. Ilman jatkuvia kehittämistoimia alueen matkailu jää jälkeen kilpailevista kohteista, ja nopeasti alueen matkailu kärsii. On siis erittäin tärkeää olla jatkuvasti ajan hermolla ja tehdä töitä yhteisen päämäärän eteen. Nämä ovat tärkeitä pointteja oppia, sillä matkailu on alati muuttuva ala, ja luovat sekä uudet innovaatiot ovat alan kehittämisen suola.

Opinnäytetyön toteuttaminen oli täysin uudenlainen projekti itselleni, ja koenkin, että ammatillinen näkemykseni kasvoi suuresti prosessin aikana. Prosessi oli stressaava ja jännittävä, sillä loin itse itselleni paineita työn kattavuudesta ja todenmukaisuudesta. Koen kuitenkin olevani parhaimmillani paineen alaisena, joten opinnäytetyöhön liittyvät paineet paransivat työmotivaatiotani reilusti ja uskon, että tämä oli merkittävä tekijä prosessin edetessä. Aikataulutin opinnäytetyön tekemiseen reilusti aikaa, sillä tutkimukseen liittyvät haastattelut järjestin jo kesällä 2019, jonka jälkeen litteroin haastattelut, mutta syksyn 2019 aikana hoidin lähinnä muihin kursseihin liittyviä asioita, mutta kirjoittamisen aloitin tammikuussa 2019. Muiden opintojen jälkeen sain keskittyä täysin opinnäytetyöni tekemiseen, ja mielestäni tämä järjestely toimi kohdallani parhaiten.

Jatkotutkimusaiheita opinnäytetyöni jatkeeksi voisi olla esimerkiksi alueen matkailun kehittämisenäkökulmat, uusien innovaatioiden kehittäminen sekä muutaman vuoden kuluttua toteutettava tutkimus, joka käsittelee kuinka matkailun kehittämisessä on onnistuttu. Opinnäytetyöni antaa mielestäni hyvän pohjan jatkotutkimukselle, jos sellainen halutaan toteuttaa. Opinnäytetyön tutkimus voitaisiin myös suorittaa uudelleen vaikka viiden vuoden kuluttua, jotta nähtäisiin kuinka mielipiteet ovat muuttuneet ja kuinka alueen matkailu on muuttunut kesästä 2019. Aiheeseen voitaisiin myös liittää erilaisten ohjelma- ja majoituspalveluiden merkitys alueen matkailulle.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- ASIAKIRJAN TEKSTIN ASETTELU JA TUNNISTETIEDOT. SFS 2487. Vahvistettu 2007-03-05. Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto.
- BURGESS, Philip 1996. Deatnu: Southern Habits in a Northern River – Fragmentation of a River System in Northern Fennoscandia. Rovaniemi: Arctic Centre.
- EDUSKUNTA 2016. Tenojoen vesistön kalastussääntö. [Viitattu 2020-01-11.] Saatavissa: <https://mmm.fi/documents/1410837/2974565/Sopimuksen-LIITE2-TENOn-Kalastuss%C3%A4%C3%A4nt%C3%B6-29062016.pdf/a4e2831e-960e-430d-b4dc-2389bc411d1c>
- EXPLORE UTSJOKI. Alueinfo Utsjoki. [Viitattu 2020-01-06.] Saatavissa: <https://exploreutsjoki.fi/alueinfo/>
- HIRSJÄRVI, Sirkka ja HURME, Helena 2011. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- HIRSJÄRVI, Sirkka, REMES, Pirkko ja SAJAVAARA, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- LOUHI, Pauliina 2018. Kestävä kalastusmatkailu tarkoittaa valintoja ja kunnioitusta. [artikkeli]. [Viitattu 2020-01-09.] Saatavissa: <https://www.luke.fi/blogi/kestava-kalastusmatkailu-tarkoittaa-valintoja-ja-kunnioitusta/>
- LÄNSMAN, Maija, KUUSELA, Jorma ja NIEMELÄ, Eero 2017. Tenojoen kalastusmatkailu Suomessa. [tutkimus]. [Viitattu 2020-03-16.] Saatavissa: <http://jukuri.luke.fi/handle/10024/540080>
- MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUS. Tenon kalastussopimuksen vaikutukset – Sopimuksen toivuuden arviointi eri osapuolten näkökulmasta. [Viitattu 2020-03-16.] Saatavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162060/MMM_2020_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUS. Valtion kalastonhoitomaksu. [Viitattu 2020-01-09.] Saatavissa: <https://mmm.fi/kalat/vapaa-ajankalastus/valtion-kalastonhoitomaksu>
- METSÄHALLITUS. Tietoa kalastonhoitomaksusta. [Viitattu 2020-01-10.] Saatavissa: <https://www.eraluvat.fi/kalastus/kalastonhoitomaksu.html>
- MERTON, Robert, FISKE, Marjorie ja KENDALL, Patricia 1956. The Focused Interview. Lontoo: Simon and Schuster.
- MUSEOVIRASTO 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. [Viitattu 2020-01-09.] Saatavissa: http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=5243
- UNWTO 2012. Matkailijan määritelmä. [Viitattu 2020-01-08.] Saatavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/matkailija.html>
- UNWTO 2012. Matkailun määritelmä. [Viitattu 2020-01-07.] Saatavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/matkailu.html>
- UTSJOEN KUNTA. Tietoa Utsjoesta. [Viitattu 2020-01-06.] Saatavissa: <https://www.utsjoki.fi/kuntainfo/tietoa-utsjoesta/>
- VERHELÄ, Pauli 2014. Matkailun perusteet. Kuopio: Liikekirjapaino Oy.
- VERHELÄ, Pauli ja LACKMAN, Pekka 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Porvoo: WSOY.
- VISIT FINLAND. Matkailun edistäminen. [Viitattu 2020-01-07.] Saatavissa: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/lyhyesti/>

LIITE 1: HAASTATELUKYSYMYKSET

1. Kuka olet, paikallinen asukas, turisti vai yrittäjä.. (alkukartoitus)
2. Liittykö työsi/matkasi kalastusmatkailuun Utsjoella?
3. Millaisia mietteitä uusi sääntölinjaus herättää?
4. Miten koet sääntömuutoksen vaikuttaneen alueen kalastusmatkailuun?
5. Mitä muutosta toivoisit tapahtuvan alueella?
6. Millaiselta mielestäsi näyttää Utsjoen tulevaisuus matkailun näkökulmasta?
7. Koetko, että alueen matkailu tulee muuttumaan ympärivuotisemmaksi?
8. Vapaa sana alueen matkailun tulevaisuudesta.
9. Kiitos haastattelusta!